

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ

Η Ιστορία δεν πρέπει να επαναληφθεί...

Πολλοί και σοβαροί ιστορικοί και διανοούμενοι πιστεύουν ότι οι μεγάλες κρίσεις στον τόπο μας καταλήγουν στο τέλος σε κάποια τραγωδία, που ξεπερνάει τα όρια της οικονομικής καταστροφής. Ομολογώ ότι έχω την ίδια αγωνία αυτή την περίοδο. Η Ελλάδα είναι πτωχευμένη και υπό διεθνή επιτροπεία. Οι θεομοί της τρίζουν και η κοινωνία έχει βουλιάξει σε ένα τέλμα απελπισίας και κυνισμού. Η κρίση είναι πραγματικά συστημική.

Αυτά όλα συμβαίνουν, όμως, σε ένα πολύ επικίνδυνο περιβάλλον. Οι ΗΠΑ περνούν μια μεταβατική περίοδο, που δεν μοιάζει με καμία άλλη. Υπάρχει κενό «εξουσίας» στον δυτικό κόσμο, και δεν πρόκειται να καλυφθεί για αρκετούς μήνες. Δεν ξέρω, και κανείς δεν μπορεί να ξέρει, ποια θα είναι η πολιτική Τραμπ στην ανατολική Μεσόγειο. Το μόνο βέβαιο είναι ότι για μερικές εβδομάδες, και πιθανότατα μήνες, δεν θα ξέρουμε ποιος παίρνει τις αποφάσεις στην Ουάσινγκτον και τι θέλει. Στην

Ευρώπη, έχουμε μια αποδυναμωμένη Γαλλία με πρόεδρο που έχει ήδη αποχαιρετήσει. Και μια καγκελάριο, που είναι de facto ηγέτις του δυτικού κόσμου -μέχρι νεωτέρας- αλλά χωρίς πολλά γεωπολιτικά όπλα. Ο μοχλός πίεσης που λεγόταν ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας μάς άφησε γεια. Οποιοσδήποτε Έλληνας ηγέτης τηλεφωνήσει στις Βρυξέλλες ή σε κάποια άλλη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα εν μέσω μιας κρίσης δεν θα πρέπει να περιμένει να φτάσει το «ιππικό».

Όσο για την Τουρκία, έχει μπει σε αχαρτογράφητα νερά. Οι Τούρκοι ήταν προβλέψιμοι. Ξέραμε τις ισορροπίες πολιτικών - Ενόπλων Δυνάμεων και μπορούσαμε να μαντέψουμε την επόμενη κίνησή τους. Μιλάμε όμως για ένα νέο σκηνικό, πολλά ανοικτά μέτωπα, αστάθμητους παράγοντες και -το κυριότερο- για έναν ηγέτη που κανείς, σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν μπορεί να τον «διαβάσει» εύκολα.

Τώρα, λοιπόν, ξαφνικά το Κυπριακό

και τα Ελληνοτουρκικά έφτασαν, για ακόμη μία φορά, σε θερμοκρασίες που «βράζουν». Στην Αθήνα έχουμε μια αδύναμη πολιτική ηγεσία που πιέζεται εσωτερικά από διάφορες κατευθύνσεις και δεν έχει ξεκάθαρη στρατηγική. Έχει, δυστυχώς, κάποιος την αίσθηση ότι δεν υπάρχει ένας άνθρωπος ο οποίος διαχειρίζεται αυτά τα κρίσιμα ζητήματα. Ο Ερντογάν από την πλευρά του πιέζει και θέλει να τα βάλει όλα, τώρα, στο τραπέζι. Η στιγμή δεν είναι καλή. Η πίεση θα κλιμακωθεί πάντως. Το αθώο σενάριο λέει ότι η Αγκυρα θα παίξει ένα blame game (παιχνίδι επίρριψης ευθυνών), θα επιχειρήσει, δηλαδή, να πείσει πως κάνει ό,τι μπορεί για να λύσει τα θέματα, αλλά η Αθήνα ή δεν μπορεί ή δεν θέλει να την ακολουθήσει. Το λιγότερο αθώο σενάριο είναι ότι το blame game θα συνοδευθεί από απτές και σχετικά βίαιες κινήσεις για να αναγκασθούν η ελληνική πλευρά και η Λευκωσία να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Δεν πάει το

μυαλό σε κάποιου είδους πόλεμο, αλλά σε κάποιο περιορισμένο επεισόδιο που θα ωθήσει σύμπασα τη διεθνή κοινότητα να καλέσει τα «εμπλεκόμενα μέρη» να καθίσουν σε ένα τραπέζι.

Οι επόμενες κινήσεις απαιτούν μεγάλη σύνεση και προσοχή. Η πτώχευση δεν πρέπει να συνδυασθεί με μια εθνική ήττα. Το χειρότερο που μπορεί να πάθουμε, και μας έχει συμβεί πολλές φορές σε κρίσιμες στιγμές, είναι να χωρισθούμε σε προδότες και υπερπατριώτες, σε μια διαμάχη Λευκωσίας - εθνικού κέντρου και όλα τα συναφή. Πατριωτισμός δεν είναι οι ιαχές και τα πανηγύρια αλλά η αποφασιστικότητα που σταθμίζει με «κρύο αίμα» τη διεθνή συγκυρία, κερδίζει συμμάχους και παίρνει αποφάσεις που συμφέρουν τον τόπο. Η Ιστορία δεν πρέπει να επαναληφθεί. Να πάμε από την πτώχευση του 1893 στους θριάμβους που ακολούθησαν το 1909, χωρίς να περάσουμε από το μαύρο 1897...

ΑΥΓΗ Κυρίτσος Γιώργος

Πλαν Β, C και D έχουμε;

Καλώς η κυβέρνηση επιχειρεί να εκμεταλλευτεί το παράθυρο ευκαιρίας που άνοιξε το τελευταίο δίμηνο, εν μέρει και λόγω των τριγμών από την εκλογή Τραμπ. Το καλό και αρκετά ρεαλιστικό σενάριο λέει ότι στο τέλος του χρόνου ένας συνδυασμός χρέους και ποσοτικής χαλάρωσης πυροδοτεί την ελληνική οικονομία, χωρίς η κυβέρνηση να αναγκάζεται να κάνει πράγματα, τα οποία δεν πιστεύει και είναι λάθος, ακόμα κι όταν γίνονται με πιο δίκαιο τρόπο. Αυτό άλλωστε προβλέπει και το Μνημόνιο το οποίο η κυβέρνηση αναγκάστηκε να συνομολογήσει τον Ιούλιο του 2015. Η ρύθμιση του χρέους ήταν ένα από τα λίγα σημεία στα οποία η διαπραγμάτευση απέβη επιτυχής. Σε αυτό, το «καλό σενάριο», συντρέχουν επίσης υπό προϋποθέσεις και μια συγκεκριμένη ανάγνωση του προσφυγικού αλλά και το ιταλικό δημοψήφισμα. Υπάρχουν, όμως, και τα κακά σενάρια, αυτά που θέλουν το ακροδεξιό λαϊκισμό να καθοδηγήσει τη Γερμανία εν όψει των εκλογών και μάλιστα να ενισχύεται από την εκλογή του Τραμπ. Υπάρχουν και τα σενάρια πιθανής παραίτησης Ρέντσι μετά το δημοψήφισμα της Κυριακής, καθώς και το ενδεχόμενο, εν συνεχεία δημοψηφίσματος για έξοδο της Ιταλίας από το ευρώ. Κάτι τέτοιο δυνητικά θα διέλυε ή θα διασπούσε την ευρωζώνη.

Ο Μουντσάου έγραφε στους Financial Times προ ημερών ότι η Ιταλία θα διαλύσει την Ευρωζώνη. Η διαδικασία ελεγχόμενης αποπαγκοσμιοποίησης που κερδίζει έδαφος στις παραδοσιακές καπιταλιστικές μητροπόλεις, προφανώς και δεν είναι το στρατηγικό σχέδιο της Αριστεράς, η οποία δεν μπορεί και δεν πρέπει να προστίθεται και να συμπαρατάσσεται στο διεθνές -ελαφρώς παρηλαγμένο - φασισταριό. Ωστόσο, το ενδεχόμενο προσωρινής εθνικής αναδίπλωσης για λόγους τακτικούς ή ακόμα η πιθανότητα η Ελλάδα να βρεθεί εκ των πραγμάτων ενώπιον αυτής της προοπτικής, δεν θα πρέπει να υποτιμώνται, ούτε να ξεορκίζονται.

Ρεπορτάζ των Times και του BBC, το οποίο η κυβέρνηση Μέρκι δεν κατόρθωσε να αντικρούσει, αναφέρει ότι δεν υπήρχε και συνεχίζει να μην υπάρχει σχέδιο υλοποίησης του Brexit στη βρετανική κυβέρνηση. Η Ελλάδα δεν έχει αυτήν την πολυτέλεια. Επειδή όλα είναι πιθανά κι επειδή αυτά που έγιναν φέτος φάνταζαν απίθανα πέρυσι, είναι καλό η χώρα να έχει στο συρτάρι λεπτομερές σχέδιο, σε περίπτωση π.χ. νομισματικής αναταραχής. Θα ήταν, επίσης, χρήσιμο να αρχίσουμε να αντιλαμβάνομαστε ότι δεν υπάρχει πλέον - ούτε θα επιστρέψει - η «κανονικότητα» του 2015 στην ΕΕ. Τα πράγματα αλλάζουν ραγδαία και η Ελλάδα πρέπει συνεχώς να συνεκτιμά και να επανεκτιμά τις εξελίξεις. Η προσήλωση στα συμπεφωνημένα δεν αποτελεί εγγύηση επιτυχίας, πολλώ δε μάλλον που τα συμπεφωνημένα αποτελούν την αποκρυστάλλωση μιας κάθε άλλο παρά θετικής κατάστασης. Ο εκλογικός κύκλος του 2017 (Αυστρία, Γαλλία, Ολλανδία, Γερμανία) μπορεί να αφήσει πίσω του μια τελείως διαφορετική Ευρώπη. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για όλα.

ΕΘΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ*

Ο λαϊκισμός του Σόιμπλε

Η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα «αγαπημένα» θέματα του σημερινού υπουργού Οικονομικών της Γερμανίας. Πρόσφατα δήλωσε ότι οι Έλληνες ζουν πάνω από τις δυνατότητές τους και ότι «απολαμβάνουν πολύ υψηλότερες κοινωνικές και συνταξιοδοτικές παροχές σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας, ακόμα και σε σχέση με τη Γερμανία». Οι παραπάνω δηλώσεις είναι συκοφαντικές. Μία χώρα ζει πάνω από τις δυνατότητες της όταν έχει υψηλό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, δηλαδή χρηματοδοτεί υπέρμετρα κατανάλωση μέσω μεταφορών κεφαλαίων από τρίτες χώρες. Η Ελλάδα ωστόσο δεν εμπίπτει εδώ, αφού το έτος 2016 έχει πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών άνω του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ. Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τους συνταξιούχους, έπειτα από τις τελευταίες περικοπές ο μέσος όρος μηνιαίας σύνταξης είναι περίπου 665 ευρώ, δηλαδή λίγο πάνω από το κατώτατο όριο της αξιοπρεπούς διαβίωσης, το οποίο εκτιμάται στα 580 ευρώ μηνιαίως από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας. Με άλλες λέξεις ο κ. Σόιμπλε αγνοεί τις σκληρές θυσίες που έχει υποστεί ο ελληνικός λαός κατά τα τελευταία 7 χρόνια επιβολής στη χώρα σκληρών μέτρων λιτότητας. Ως εκ τούτου η παρουσίαση της Ελλάδας ως μίας σπάταλης χώρας είναι μία ουτοπική εικόνα, που κάθε άλλο παρά ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Παράλληλα, ο κ. Σόιμπλε απορρίπτει την ελάφρυνση του ελληνικού χρέους, υποστηρίζοντας ότι τούτο θα απέβαινε σε βάρος (!) της χώρας, επειδή θα κανόνταν η ώθηση για μεταρρυθμίσεις. Η στάση του αυτή έρχεται σε αντίθεση με την απόφαση του Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016, που μάλιστα συνυπογράφηκε και από τον ίδιο.

Εκείνη προβλέπει τη λήψη βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση του υπέρμετρου βάρους του δημοσίου χρέους της Ελλάδας (που υπερβαίνει το 175% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος). Με άλλα λόγια οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών-μελών της Ευρωζώνης έχουν ήδη αναγνωρίσει ότι μία ελάφρυνση του χρέους αποτελεί προϋπόθεση για την ανοικοδόμηση της ελληνικής οικονομίας. Οι συμφωνίες πρέπει να τηρούνται, όπως ο ίδιος ο κ. Σόιμπλε έχει δηλώσει επανειλημμένα. Λίγες μέρες νωρίτερα, ο κ. Σόιμπλε είχε διαπιστώσει ότι ο «δημαγωγικός λαϊκισμός» αποτελεί κίνδυνο όχι μόνο στις ΗΠΑ, αλλά και «σε άλλες περιοχές της Δύσης». Ωστόσο, ακριβώς οι δηλώσεις του σχετικά με την Ελλάδα μπορούν να χαρακτηριστούν ως δημαγωγικός λαϊκισμός. Πρόκειται για έναν επιθετικό, εξαιρετικά επικίνδυνο λαϊκισμό, που οδηγεί στη δαιμονοποίηση ενός ευρωπαϊκού λαού, καθώς με την παράθεση αβάσιμων διαπιστώσεων επιχειρεί να εμφανίσει την Ελλάδα στη γερμανική κοινή γνώμη ως μία χώρα ασύδοτα σπάταλη και ανίκανη να αλλάξει. Τούτο δεν συνιστά καλή υπηρεσία για την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

* Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου ΑΠΘ, ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ